

רע"פ 9748/11 - רונן ארויו ואח' נ' כרמלה בן דוד ואח'

רע"פ 9748/11 - רונן ארויו ואח' נ' כרמלה בן דוד ואח'עליון

רע"פ 9748/11

1. רונן ארויו

2. ורד ארויו

נגד

1. כרמלה בן דוד

2. מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

[31.07.2013]

כבוד השופט א' רובינשטיין

כבוד השופט צ' זילברטל

כבוד השופט א' שהם

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 19.12.2011 בתיק עפ"ג 38438-04-11

שניתן על ידי כב' השופטים ד' ברלינר (נשיאה), ג' קרא, מ' סוקולוב

בשם המבקשים:

עו"ד רונן ארויו; עו"ד ורד ארויו

בשם המשיבה 2:

עו"ד בת-עמי ברוט

תאריך הישיבה:

כ"ד באב התשע"ג

פסק-דין

השופט א' רובינשטיין:

התיק דנא עניינו השאלה, היש זכות ערעור למתלונן קרבן עבירה שנפסק לזכותו פיצוי לפי סעיף 77 לחוק העונשין, התשל"ז-1977. לפנינו מקרה עצוב שבו מעלה המשיבה 1, עוזרת בית, באמון המבקשים ועשקה אותם בתכשיטים ובכסף מזומן בעשרות אלפי שקלים. בית משפט השלום שהרשיע אותה וגזר את דינה, פסק למבקשים 5,000 ש"ח כפיצוי לפי סעיף 77 הנזכר, בנמקו את הסכום באי יכולתה של המשיבה 1. בטעות - בה מודה המדינה - נאמר למבקשים, שלא נחה דעתם מן הפיצוי, כי אין בידי המדינה לערער וכי בידם לערער לבית המשפט המחוזי.

בית המשפט המחוזי, בו טענה המדינה הפעם כי אין למבקשים זכות ערעור בנידון דידן, קיבל את עמדתה ודחה את הערעור. בית המשפט ציין, בין השאר, על פי הפסיקה, כי חוק זכויות נפגעי עבירה, תשס"א-2001, אינו כולל זכות ערעור מעין זו, ואינו הופך את נפגע העבירה לצד בהליך. נקבע, כי המדובר בהסדר שלילי, לפיו רשאי הנאשם לערער על רכיב הפיצוי (וכן המדינה) אך לא המתלונן. עוד נאמר, כי המצב בנידון דידן שונה מפרשת בש"פ 658/88 (חסן נ' מדינת ישראל, פד"י מה(1), 670) שבו דובר במי שאין לו אפשרות אחרת מאשר הערעור, מה שאין כך כאן שהמחוקק עצמו מפנה לאפשרות, בערוץ נוסף, של תביעה אזרחית, בסעיף 88 לחוק העונשין.

בבקשה דנא נטען, כי הלכת חסן תומכת בעמדת המבקשים, וכי אין לראות את חוק זכויות נפגעי עבירה כהסדר שלילי, וכי גם סעיף 78 לחוק העונשין הרואה את ערעור הנאשם על הפיצוי כערעור על פסק דין כתובענה אזרחית תומך בדעתם, שכן במקרה כזה יהיו גם נפגעי העבירה צד. לשיטתם, גם האפשרות לתביעה אזרחית שמקנה אינה זהה לערעור בהליך הפלילי, בשל אפשרויות גביה שונות, וההימנעות - על-ידי גביה על-ידי המדינה - מהתחככות בנאשם.

המדינה בעמדתה תומכת בפסק דינו של בית המשפט המחוזי, והמבקשים בתשובתם חלוקים על עמדותיה.

עלינו לציין, כי המשיבה 1 לא הופיעה בבית המשפט המחוזי וגם לא בפנינו, וחרף מאמצים במזכירות לא צלחה הדרך לאתרה. החלטנו, כבית המשפט המחוזי, לשמוע את התיק חרף זאת. נוכח התוצאה אין לכך משמעות אופרטיבית.

לאחר העיון ושמיעת הצדדים החלטנו ליתן רשות ערעור, לדון בבקשה כערעור, אך שלא להיעתר לו במישור המשפטי. הטעם למתן רשות ערעור הוא, כי אכן נושא זה כשלעצמו לא הוכרע בפסיקה.

בטרם ננמק בקצרה את הכרעתנו, נציין כי יש לנו אהדה רבה למבקשים-המערערים, המצויים במצב שכל אדם הגון יכול להיקלע אליו, שמי שניתן בו אמונו מעל בו - ובמקרה דנא נמכרו תכשיטי המשפחה, טעוני רגשות, בשוק האפור.

אכן חוק זכויות נפגעי עבירה לא עסק בכגון דא. הדבר אינו חסר משמעות, שכן נעשה בחוק זה מאמץ ליתן פתחון פה וקול לנפגעי עבירה בהליך הפלילי, אך - כפי שנקבע בפסיקה - לא הפכו לצד בהליך. נזכיר, כי ככלל זכות ערעור צריך שתהא מובנית בחוק. עם זאת, בכך לא סגי, שהרי בפועל עצם הקניית הפיצוי על-ידי בית המשפט הפלילי לכאורה נותנת בידי המתלוננים זכות מסוימת, לקבל אותו פיצוי. ואולם, אין הדבר זהה לפרשת חסן וגזרותיה, ולאמירות שנאמרו שם, ולוא מהטעם שככלל באותם מקרים הערעור הוא אכן הערוץ הפונקציונלי היחיד הפתוח בפני הנוגעים בדבר, מה שאין כן בענייננו, שסעיף 88 לחוק העונשין קובע במפורש את האפשרות להליך אזרחי.

אכן, פתרון אחרון זה, כפי שצינו המבקשים-המערערים, אינו אידיאלי לעתים, שכן הוא מחייב הליך נוסף (אגב, בענייננו אף תספיק - דומה - תביעה קטנה), וכן אין הגביה נעשית במרכז לגביית קנסות, אלא בהוצאה לפועל, על ההבדלים שבכך (במרכז לגביית קנסות המדינה היא הגובה, לפי פקודת המסים (גביה), וכן יש לזאת משמעות למשל בהליכי פשיטת רגל). ועדיין, גם אם הפתרון אינו מושלם, הוא קיים, ולא אחת הכרחי - שהרי הפיצוי לפי סעיף 77 לחוק העונשין מוגבל, ובמקרים מרובים התביעה האזרחית האפשרית היא כפולה ומכופלת.

עלינו גם להביט אל התמונה הכוללת, שלפיה יצירת זכות ערעור במקרה דנא עלולה להציף ערעורים שאין דרך מעשית "רגילה" לטפל בהם באופן ראוי, שכן הדבר עלול לחייב ראיות וכדומה שההליך הפלילי אינו בנוי להם, וזאת גם אם לגבי

הנאשם הערעור הוא "במשקפיים אזרחיות" (סעיף 78). ראו גם ע"פ 5761/05 מג'דלאו נ' מדינת ישראל (2006) והניתוח והאסמכתאות שם בפסקאות ח'ט', ובהן ע"א 69/65 מדינת ישראל נ' קליינמן פ"ד יט(2) 152, 172.

מכל האמור, נושא זה אין מקומו להקניית "זכות ערעור שיפוטית", ועם כל הצער שבדבר לגבי המבקשים-המערערים במקרה הספציפי, איננו נעתרים לערעור.

ניתן במעמד הצדדים היום, כ"ד באב התשע"ג (31.7.2013).